

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Даниела Севдалинова Дончева – ПУ „Паисий Хилендарски“, Юридически факултет

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„доктор“

по: област на висше образование 3. Стопански, социални и правни науки
професионално направление 3.6. Право
докторска програма: Наказателен процес

Автор: **Веселина Йорданова Ставрева**

Тема: **„СЪДЕБНИЯТ КОНТРОЛ В НАКАЗАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ“**

Научен ръководител: **доц. д-р Иван Ранчев** – ПУ „Паисий Хилендарски“,
Юридически факултет

Със Заповед № РД-21-1982/14.11.2023 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научното жури за провеждане на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Съдебният контрол в наказателния процес на Република България“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование, професионално направление 3, 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, докторска програма: Наказателен процес.

Автор на дисертационния труд е Веселина Йорданова Ставрева – докторант в самостоятелна форма на обучение към катедра Наказателноправни науки на ЮФ на Пловдивски университет, като научен ръководител е доц. д-р Иван Ранчев.

Веселина Ставрева е завършила специалност „Право“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ през 2001 г. Има завършена и магистратура „Социална и юридическа психология“ в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ през 2012 г. Професионалният си стаж до момента е натрупала като адвокат, юрисконсулт, старши експертен сътрудник в Народното събрание на РБългария, съдия в районен съд, а към момента е съдия в Софийски градски съд.

Дисертационният труд има обем 326 страници, в библиографската справка са включени 279 източника, от които 22 на латиница, а останалите на кирилица (български и руски езици). Направени са 624 бележки под линия.

Дисертационният труд е структуриран в увод, три глави, заключение и библиография, като съдържанието на всяка от главите има отделни параграфи и точки. Представена е и декларация за оригиналност на изследването.

Темата за съдебния контрол в българския наказателен процес е била изследвана от различни автори, но въпреки това е изключително предизвикателна не само с оглед на последните промени в НПК в тази посока, а най-вече с оглед на поставянето на фокуса за този контрол като основна процесуална гаранция за правата на участниците в наказателния процес. Това цялостно монографично изследване е безспорно актуално и значимо не само поради задълбочения авторски анализ на доктрината и практиката по темата, но и заради това колко добросъвестно е работила, за да обхване проблематиката по една толкова широка тема, като е направила ретроспективен поглед върху възникването и развитието на съдебния контрол и е изследвала съвременния институт в наказателния ни процес.

В монографическото си изследване Веселина Ставрева показва отлично познаване на материята, по която работи. Тя умело успява да постави определен проблем, да го анализира и да предложи вариант за решението му. Тя разсъждава върху понятието за контрол и го съпоставя с други сходни институти, извежда основните предпоставки за съществуването на съдебния контрол като съвременен институт. Балансирано внимание е отделено на проучването на съдебния контрол в досъдебното и съдебното производство и са представени основните постижения на науката в страната и чужбина, като са изведени и собствени изводи относно съдържанието му. Засегнат е въпросът за връзката на съдебната власт и правосъдието (в частност наказателното правосъдие) със съдебния контрол в наказателния процес. Направен е опит за съпоставката им не само чрез научни методи, но и чрез извличане есенцията от актовете на редица национални и наднационални съдилища.

Докторантът Ставрева е постигнала целта си – да направи комплексното научно изследване на съдебния контрол в двете фази на наказателния процес, изясняване на по-съществените му особености в отделни стадии, както и акцентиране на недостатъците в действащата правна уредба, за които е дала предложения *de lege ferenda* за отстраняването им.

В научното си изследване докторантът е използвала различни методи – правноисторически, сравнителноправен, нормативен, както и основните методи на анализ, синтез, индуктивния и дедуктивен метод.

Уводът на дисертацията съдържа мотивите на докторанта за избор на тема, поставя съображенията за нейната актуалност и значимост.

Глава първа разглежда понятието и същността на съдебния контрол. Вниманието е насочено към историята на формиране на съда, наказателния процес и системата от контролни функции на съда. В тази глава като приносен момент може да бъде отбелязано разглеждането на

практиката на Европейския съд по правата на човека и на Съда на Европейския съюз при очертаването на основните характеристики на правораздавателната дейност. Докторантът е класифицирала видовете съдебен контрол в наказателния процес съобразно неговите структура, участници и функции, същността и видовете актове в наказателния процес и отклоненията от общата процедура при особените правила. Съгласна съм с логичното и мотивирано предложение *de lege ferenda* за предвиждане на възможност за провеждане на открито заседание при проверка по реда на глава 22 от НПК. В тази глава докторантът е изложила виждането си за съдебния контрол като правен принцип с комплексен характер. Аргументирана е тезата ѝ за разглеждането на съдебния контрол в досъдебната фаза като основен принцип. Трябва да бъде отличен и опитът за разграничаване на понятията контрол и надзор.

Глава втора е посветена на съдебния контрол в досъдебното производство. Направена е обща характеристика на съдебния контрол в досъдебното производство, разгледан е съдебният контрол върху мерките за процесуална принуда в досъдебното производство, съдебният контрол върху действията по разследване, върху прекратяването и спирането на досъдебното производство, върху споразумението за решаване на делото в досъдебното производство. Обърнато е внимание на други случаи на съдебен контрол в досъдебното производство. Във връзка с изводите е направено предложение за създаването на институт на съдия, който да отговаря за контрола върху досъдебното производство, като подробно се систематизират аргументи за това, които са основателни, а предложението оправдано.

Глава трета е посветена на съдебния контрол в съдебната фаза на процеса. В началото вниманието на докторанта е насочено към изследване на характера на съдебния контрол в съдебната фаза – дали представлява правосъдна дейност, или не. Обосновано е, че съдебният контрол в разпоредителното заседание, във въззивното и касационно производство и при възобновяването на наказателни дела има свой собствен живот и проявни форми. В някои случаи съдебният контрол се изявява във формата на правосъдие – при инстанционния контрол и при възобновяването на наказателни дела, а в други случаи – несвързани с проверка на присъди/решения – като самостоятелна наказателнопроцесуална функция по защита (възстановяване) на конституционно уредените права и свободи на участниците в наказателното съдопроизводство (респ. израз на правозащитната функция на съдебната власт). Разгледан е съдебният контрол в стадия „Предаване на съд и подготвителни действия за разглеждане на делото в съдебно заседание“, направена е обща характеристика на съдебния контрол във въззивното и касационното производство, разгледано е въззивното производство като форма на съдебен контрол по наказателни дела, също и особеностите на съдебния контрол при проверка на определения и разпореждания от въззивната инстанция. В тази глава е отделено внимание на същността на касационното производство като форма на съдебен контрол и на същността и съдържанието на съдебния контрол в

производството по възобновяване на наказателни дела. Приносен характер имат анализите на контролните правомощия на съда в първия стадий на съдебната фаза, вкл. на измененията на НПК от 2023 г.

Заключението обхваща направените от докторанта изводи и предложения de lege ferenda.

Дисертационният труд има сериозно научно и практическо значение. Приносните моменти са в няколко посоки – от една страна е събрана и анализирана съществуващата към момента по темата литература и съдебна практика, представени са научни дискусии по различни релевантни проблеми, от друга страна аргументирано е представено конкретно авторово мнение по тях. Направените изводи са обосновани, а предложенията de lege ferenda не са самоцелни, а са логически и правно издържани.

Авторефератът отговаря на изискванията и отразява коректно съдържанието на дисертацията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Дисертационният труд показва, че докторантът Веселина Йорданова Ставрева притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научната специалност, демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради това убедено изразявам своето положително становище и предлагам на членовете на научното жури да гласуват положително за придобиване на образователната и научна степен „доктор” от Веселина Йорданова Ставрева в професионално направление 3.6. Право, докторска програма „Наказателен процес“.

18.01.2024 г.

Даниела Дончева